

СЕКЦІЯ 4. ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

Байов Д. С.

студент 2 курсу СО «Магістр»

*Донецького національного університету
імені Василя Стуса, м. Вінниця, Україна*

ЩОДО ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Кожного року в Україні спостерігається постійне зростання обсягів виробничих і побутових відходів, у т.ч. небезпечних. Недостатнє охоплення населення послугами зі збирання побутових відходів, особливо у сільській місцевості, недосконалі методи знешкодження відходів та низький рівень їх утилізації призвели до того, що забруднення довкілля в Україні досягло рівня, який у кілька разів перевищує відповідні показники у розвинутих країнах світу. Це спричиняє погіршення здоров'я та самопочуття людей, скорочення тривалості їх життя, значні еколого-економічні збитки і соціальне напруження. Існуюча в Україні екологічна ситуація давно викликає тривогу і вимагає термінових і цілеспрямованих дій у її рішенні. Сучасна ситуація у сфері поводження з відходами в країні свідчить про необхідність залучення пильної уваги до даної проблеми всіх шарів населення й органів державної влади.

Найважливішим засобом, що забезпечує дотримання вимог законодавства у сфері поводження з відходами є застосування господарсько-правової відповідальності. Саме господарсько-правова відповідальність покликана стимулювати суб'єктів господарювання належним чином виконувати свої господарські зобов'язання у даній сфері. Однією з форм (видів) господарсько-правової відповідальності у сфері поводження з відходами є накладення на суб'єкта господарювання адміністративно-господарських санкцій у вигляді

застосування адміністративно-господарського штрафу. Відповідно до ст. 238 Господарського кодексу особливістю адміністративно-господарських санкцій є те, що вони можуть бути застосовані уповноваженими органами державної влади або органами місцевого самоврядування та спрямовані на припинення правопорушення суб'єкта господарювання та ліквідацію його наслідків. Окрім цього, адміністративно-господарські санкції можуть бути встановлені виключно законами.

Адміністративно-господарський штраф сплачується суб'єктом господарювання до відповідного бюджету у разі порушення ним встановлених правил здійснення господарської діяльності. Згідно з ч. 2 ст. 241 ГК, перелік порушень, за які з суб'єкта господарювання стягується штраф, розмір і порядок його стягнення визначаються законами, що регулюють податкові та інші відносини, в яких допущено правопорушення.

У Законі України «Про відходи» (як у базовому спеціалізованому законі про відходи та поводження з ними) відсутній такий різновид санкцій, як адміністративно-господарський штраф, який, вважаємо, є найбільш дієвим та розповсюдженим заходом негативного стимулювання суб'єктів господарювання до правомірної поведінки. Також варто зазначити, що види, порядок та умови застосування до суб'єктів господарювання адміністративно-господарських санкцій у законодавстві щодо відходів та поводження з ними (на рівні закону) не прописані, що створює певну нелегітимність їх застосування, ґрунтуючись на вимогах частини 2 ст. 238 ГК України. Окрім цього Закон не містить переліку суб'єктів, які можуть застосовувати даний вид санкцій.

Варто зазначити, що адміністративно-господарський штраф є санкцією саме майнового характеру, тому має виникати питання відповідності розміру відповідальності розміру заподіяної шкоди. Розмір штрафу, що застосовується до суб'єктів господарювання за правопорушення у сфері поводження з відходами має бути адекватним та відповідати характеру та тяжкості порушення, його наслідкам.

Слід наголосити на тому, що розміри адміністративно-господарських штрафів у сфері поводження з відходами не повинні мати нічого спільного з розмірами адміністративних штрафів, які на сьогоднішній день є вкрай малі і не співрозмірні з наслідками правопорушень, які завдає суспільство.

Так, наприклад, Державною екологічною інспекцією у 2015 році проведено 76 перевірки дотримання вимог законодавства про відходи. За фактами виявлених порушень до адміністративної відповідальності притягнуто 128 посадових осіб та громадян на загальну суму 35 717 грн. Під час проведення рейдових перевірок по м. Вінниця було виявлено факт розміщення будівельних та побутових відходів у несанкціонованому місці. 9 осіб притягнуто до адмінвідповідальності на загальну суму штрафу 4 080 грн.

Дані факти потрібно брати до уваги при визначення розмірів адміністративно-господарських штрафів, які повинні застосовуватися до суб'єктів господарювання за порушення у сфері поводження з відходами.

Однак, станом на сьогоднішній день можна стверджувати про те, що адміністративно-господарський штраф у сфері поводження з відходами не знайшов свого належного відображення в законодавстві нашої країни.

У зв'язку з цим пропонується внести зміни до Закону України «Про відходи» щодо визначення переліку правопорушень у даній сфері, за настання яких суб'єкт господарювання зобов'язаний буде сплатити адміністративно-господарський штраф. При цьому, щодо кожного порушення повинно бути впроваджено диференційований розмір штрафу, встановлений його мінімальний та максимальний розмір, а також можливість визначення суми штрафу у кожному окремому випадку в залежності від тяжкості порушення. Притягнення до відповідальності має відбуватись із дотриманням необхідного балансу між несприятливими наслідками порушення та тими цілями, на досягнення яких застосовується штраф. Наприклад, за несвоєчасне подання суб'єктом господарювання декларації про відходи застосовуватиметься адміністративно-господарський штраф у розмірі від 200 до 400

неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Також можна запропонувати запровадження адміністративно-господарських штрафів за такі правопорушення у сфері поводженні з відходами:

– за порушення вимог ліцензійних умов провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами – штраф у розмірі від 1000 до 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

– за порушення строків та порядку надання звіту щодо поводження з небезпечними відходами – штраф у розмірі від 200 до 400 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

– за приховування, спотворення або відмову від надання звіту щодо поводження з небезпечними відходами – штраф у розмірі від 500 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

– за невиконання у встановлені терміни припису уповноваженої посадової особи органу, що здійснює державний нагляд (контроль) у сфері поводження з відходами про усунення порушень законодавства у сфері поводження з відходами – штраф у розмірі від 500 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

– у разі перешкоджання проведенню перевірки та невиконання законних вимог уповноважених посадових осіб органу, що здійснює державний нагляд (контроль) у сфері поводження з відходами тощо – штраф у розмірі від 2500 до 5000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

Рішення про накладення адміністративно-господарських штрафів повинні прийматися Центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища застосовує до суб'єктів господарювання. Оскарження рішень щодо накладення адміністративно-господарських штрафів повинно здійснюватися в судовому порядку, а кошти, отримані від стягнення штрафів, зарахуватимуться до Державного бюджету України.